

**UCHWAŁA NR XXVI/206/2021
RADY GMINY TUROŚŃ KOŚCIELNA**

z dnia 30 września 2021 r.

w sprawie przyjęcia Raportu z realizacji Gminnego Programu Ochrony Środowiska za okres 2019 - 2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) w związku z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219; z 2019 r. poz. 1815, z 2020 r. poz. 1378, poz. 1565, poz. 2127 i poz. 2338 oraz z 2021 r. poz. 802, poz. 868, poz. 1047, poz. 1162, poz. 1535, poz. 1642 i poz. 1648, M. P. z 2020 r. poz. 899 i poz. 961) , Rada Gminy Turośń Kościelna uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Raport z realizacji Gminnego Programu Ochrony Środowiska Gminy Turośń Kościelna za okres 2019 - 2020”, według stanu z 31 grudnia 2020 r., stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Turośń Kościelna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Jarosław Czech

Załącznik do uchwały Nr XXVI/206/2021
Rady Gminy Turośń Kościelna
z dnia 30 września 2021 r.

**RAPORT Z REALIZACJI GMINNEGO
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
GMINY TUROŚŃ KOŚCIELNA
ZA OKRES 2019 – 2020**

Turośń Kościelna, wrzesień 2021 r.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE

- 1.1. Podstawa prawna sporządzenia raportu**
- 1.2. Cel przygotowania opracowania**
- 1.3. Zakres opracowania**
- 1.4. Sposób zbierania informacji oraz ich źródło**

2. CELE I KIERUNKI UJĘTE W PROGRAMIE

3. OCENA SPOSOBÓW I ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA ZAPLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

- 3.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza**
- 3.2. Zagrożenie hałasem**
- 3.3. Pola elektromagnetyczne**
- 3.4. Gospodarowanie wodami**
- 3.5. Gospodarka wodno-ściekowa**
- 3.6. Zasoby geologiczne**
- 3.7. Gleby**
- 3.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów**
- 3.9. Zasoby przyrodnicze**
- 3.10. Zagrożenie poważnymi awariami**

4. PODSUMOWANIE

- 1.

WPROWADZENIE

1.1. Podstawa prawna sporządzenia raportu

Podstawę do sporządzenia Raportu stanowi Program Ochrony Środowiska Gminy Turośń Kościelna na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024 (dalej *Program*), który został uchwalony przez Radę Gminy Turośń Kościelna w dniu 23 listopada 2017 r. (uchwała Nr XXVIII/226/2017). *Program* jest podstawą działań Gminy Turośń Kościelna w zakresie polityki ekologicznej. Dokumenty opracowano zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 18, ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska organ wykonawczy gminy ma obowiązek sporządzenia co 2 lata Raportu z wykonania programu ochrony środowiska (dalej *Raport*), a następnie przedstawienia opracowanego Raportu Radzie Gminy Turośń Kościelna.

1.2. Cel przygotowania opracowania

Ochrona środowiska naturalnego jest obowiązkiem władz państwowych i obywateli. Władze administracyjne powinny zapewnić, poprzez politykę zrównoważonego rozwoju, bezpieczeństwo ekologiczne i dostęp do nieuszczerplonych zasobów współczesnemu i przyszłemu pokoleniu. Prawo ochrony środowiska stanowi, że działania z zakresu ochrony środowiska w regionie muszą być podejmowane m.in. na podstawie aktualnego programu ochrony środowiska.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Turośń Kościelna za okres 2019-2020 został sporządzony w celu realizacji zobowiązań nałożonych na organ wykonawczy przez obowiązujące w Polsce prawo w zakresie ochrony środowiska. *Raport* określa stopień realizacji obowiązującego Programu Ochrony Środowiska Gminy Turośń Kościelna. *Raport* jest narzędziem monitoringu umożliwiającym ocenę stopnia realizacji zamierzeń programowych – stopnia realizacji zadań i uzyskanych efektów ekologicznych.

1.3. Zakres opracowania

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Turośń Kościelna obejmuje okres od 01.01.2019 r. do 31.12.2020 r.

Ustawodawca nie określił, jaką formę powinien posiadać *Raport* z realizacji *Programu* i jakie elementy mają składać się na jego zawartość. Nie zostały opracowane ogólne wytyczne opracowania *Raportu*, umożliwiające zachowanie układu treści i sposobu przedstawienia rezultatów z realizacji zadań ujętych w *Programie* obowiązujące we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce. Ustawodawca nie zdyscyplinował również samorządów lokalnych do przestrzegania określonych terminów, w których – od momentu przyjęcia uchwałą *Programu Ochrony Środowiska* – powinien być przedstawiony i przyjęty *Raport* z jego realizacji. Zakres niezbędnych informacji jakie powinien zawierać *Raport* powinien odpowiadać treści przyjętego POŚ.

Raport jest zatem próbą weryfikacji i wstępnej oceny wykonania tego, co zostało zapisane w *Programie*, a co zostało zrealizowane w latach 2019 –2020. W niniejszym *Raporcie* zostały przedstawione zadania i przedsięwzięcia, które były zrealizowane lub rozpoczęte w ramach obowiązujących w latach 2019 -2020 Programu Ochrony Środowiska.

W *Raporcie* dokonano oceny stanu realizacji zadań własnych i koordynowanych Gminy Turośń Kościelna.

1.4. Sposób zbierania informacji oraz ich źródło

Na potrzeby opracowania *Raportu* wykorzystano informacje pochodzące z różnych źródeł, przede wszystkim z dokumentacji zgromadzonej w tut. urzędzie, danych zamieszczonych na stronach samorządu województwa, starostwa powiatowego, urzędu statystycznego i innych instytucji związanych ze środowiskiem oraz wykorzystano zapisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, materiały edukacyjne wydane przez Ministerstwo Środowiska "Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym", zapisy ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, zapisy ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminie.

2. CELE I KIERUNKI UJĘTE W PROGRAMIE

Cele i kierunki interwencji ujęte w *Programie* wyznaczono na podstawie zdefiniowanych zagrożeń i problemów w poszczególnych obszarach interwencji, w oparciu o analizę założeń dokumentów strategicznych i programowych. Cele i kierunki *Programu* mają charakter komplementarny, co oznacza, że

realizacja zamierzeń w jednym z obszarów interwencji, przyczynia się do osiągnięcia celów w innych obszarach.

W ramach 10 n/w obszarów interwencji, wyznaczono 18 celów. Łącznie wyznaczono 142 zadania, z których poddano ocenie tylko te zadania, których realizacja była przewidziana na lata 2019 – 2020.

Obszary interwencji to:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza
2. Zagrożenia hałasem
3. Pola elektromagnetyczne
4. Gospodarowanie wodami
5. Gospodarka wodno-ściekowa
6. Zasoby geologiczne
7. Gleby
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
9. Zasoby przyrodnicze
10. Zagrożenia poważnymi awariami

3. OCENA STOPNIA REALIZACJI ZAPLANOWANYCH ZADAŃ

Poniżej przedstawiono realizację zadań związanych z ochroną środowiska jakie zostały wykonane na terenie Gminy Turośń Kościelna w latach 2019-2020. W *Raporcie*, mającym charakter sprawozdania opierano się na harmonogramie przedsięwzięć planowanych do realizacji, określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Turośń Kościelna na lata 2017 - 2020, z perspektywą na lata 2021 –2024. W *Raporcie* odniesiono się do konkretnych zadań wyszczególnionych w *Programie*, jak i również wzięto pod uwagę przedsięwzięcia, które nie były w nim zawarte. Harmonogram *Programu* obejmował i obejmuje zadania zaplanowane w szerokim przedziale czasowym, a duża część zadań wykracza poza ramy czasowe przyjęte podczas sporządzania dokumentu. W niniejszym *Raporcie* przedstawiono zadania z zakresu poszczególnych sektorów związanych z ochroną środowiska, realizowane na terenie Gminy Turośń Kościelna w latach 2019-2020.

Poniżej przedstawiono stan realizacji zapisów *Programu* w odniesieniu do poszczególnych zagadnień oraz podsumowano szczegółowe zadania zaplanowane do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna lub przy jej wsparciu.

3.1.Ochrona klimatu i jakości powietrza

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Ochrona klimatu i jakość powietrza	Spełnienie wymagań w zakresie jakości powietrza	Modernizacja transportu w kierunku transportu niskoemisyjnego
		Opracowanie i aktualizacja programów w zakresie ochrony powietrza
		Monitoring powietrza
		Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza i przeciwdziałania zmianom klimatu
	Poprawa efektywności energetycznej	Rozbudowa przesyłowej i dystrybucyjnej sieci ciepłowniczej i gazowej
		Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i prywatnym, w tym termomodernizacja i wymiana oświetlenia
Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych jako działania adaptacyjne do zmian klimatu	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych (słońca, wiatru, wody, biomasy i biogazu) do produkcji energii elektrycznej i ciepłej	

Jakość powietrza w województwie podlaskim, w którym położona jest gmina Turośń Kościelna, kształtowana jest przede wszystkim przez rozkład przestrzenny i wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł

stacjonarnych i mobilnych, napływowych (transgranicznych) oraz przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze. Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń należą: dwutlenek węgla, dwutlenek siarki tlenki azotu, tlenki węgla oraz pył.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego w latach 2019-2020 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji zgodnie z Programem	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2019	2020		
1. Nakładanie obowiązku ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko lub przywrócenia środowiska do stanu właściwego.	zadanie ciągłe	-	-	-	Środki własne
2. Przebudowa i termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Chodorach	2018-2019		900 000	990 706,84	Budżet JST + RPOWP 2014-2020
3. Termomodernizacja świetlicy w Borowskich Ciborach	2018-2019		300 000	777 703,72	Budżet JST + RPOWP 2014-2020
4. Termomodernizacja świetlicy w Borowskich Michałach	2018-2020		300 000	755 776,12	Budżet JST + RPOWP 2014-2020
5. Termomodernizacja świetlicy w Iwanówce	2020		500 000	416 053,42	Budżet JST + RPOWP 2014-2020

W latach 2019 – 2020 przeprowadzono 13 postępowań w sprawie wydania decyzji środowiskowej z czego w trzech postępowaniach przeprowadzono ocenę oddziaływania na środowisko przy udziale społeczeństwa.

Zadania wynikające z *Programu* mające na celu ochronę powietrza atmosferycznego dotyczyły zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pochodzących głównie z transportu (szerzej opisane w punkcie 3.2. *Raportu*), i sektora produkcyjnego, ale także z sektora komunalnego. Za istotne kwestie uznano zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło, poprzez termomodernizację budynków oraz zmianę struktury ogrzewania.

Odnosząc się do zadań zapisanych w *Programie* tj. termomodernizacji świetlic w Chodorach, Borowskich Ciborach, Borowskich Michałach i Iwanówce (które w całości zaplanowane było na 2020 r.) już w 2018 r. przygotowana została pełna dokumentacja techniczna założonych zadań oraz złożono wnioski o ich dofinansowanie do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego. Ich realizacja rozpoczęła się w 2019 i zakończona w roku 2020.

W roku 2020 złożono również dwa wnioski na realizację zadań związanych z odnawialnymi źródłami energii tj. "Montaż odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Turośń Kościelna" i „Eko-gmina Turośń Kościelna - granty na odnawialne źródła energii”. W ramach projektu, w terminie do marca 2022 r., planuje się montaż 120 instalacji kolektorów słonecznych i 124 ogniw fotowoltaicznych. Wysokość udzielanych grantów wynosić będzie do 65% kosztów instalacji. Łączna wartość zadania wyniesie prawie 4 miliony złotych, w tym dofinansowanie pozyskane ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 – 2.594.400,80 zł.

W 2019 roku zrealizowano projekt pt. „Montaż odnawialnych źródeł energii na obiektach użyteczności publicznej”. Dzięki tej inwestycji zmodernizowano instalacje centralnego ogrzewania w pięciu świetlicach wiejskich na terenie gminy. W Pomigaczach, Zalesianach i Zawadach zostały zainstalowane gruntowe pompy ciepła, natomiast w Topilcu i Baciutach pompy ciepła typu powietrze – powietrze. Druga część tej inwestycji to montaż ogniw fotowoltaicznych na budynku urzędu gminy oraz dwóch stacjach uzdatniania wody. W ramach tego zadania wyremontowano południową elewację budynku urzędu gminy, oraz wykonano podjazd dla osób niepełnosprawnych. Zadanie dofinansowanie było z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 z Osi Priorytetowej V – Gospodarka niskoemisyjna w kwocie – 746.574,73 zł.

Realizacja zadań zapisanych w *Programie*, jak i zadania realizowane poza nim korzystnie wpłynęły na ochronę klimatu i poprawę jakości powietrza.

3.2. Zagrożenie hałasem

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie zagrożenia hałasem:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Zagrożenia hałasem	Ograniczenie emisji hałasu	Uwzględnienie aspektów związanych z ponadnormatywnym hałasem w zagospodarowaniu przestrzennym
		Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, realizowana z uwzględnieniem konieczności ograniczenia presji na środowisko oraz życie i zdrowie ludzi (w tym usprawnienie organizacji ruchu)
		Eliminacja zagrożenia mieszkańców województwa nadmiernym hałasem
		Monitoring hałasu komunikacyjnego i kontynuacja kontroli jednostek gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu

Część zadań związana z ochroną przed hałasem jest zbieżna z zadaniami realizowanymi w zakresie ochrony powietrza – dotyczy to modernizacji dróg oraz usprawnienia komunikacji. Prawidłowe kształtowanie klimatu akustycznego polega przede wszystkim na zmniejszeniu poziomów hałasu u samego źródła oraz na zmniejszaniu poziomów hałasu metodami akustyczno – urbanistycznymi i akustyczno – budowlanymi na drodze między źródłem, a odbiorcą. Hałas komunikacyjny jest najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym rodzajem hałasu, szczególnie na terenach zurbanizowanych o gęstej zabudowie. Na klimat akustyczny wpływa dynamika rozwoju motoryzacji, a co za tym idzie systematyczny wzrost ilości pojazdów. Ograniczenie hałasu komunikacyjnego poprzez poprawę nawierzchni dróg jest działaniem istotnym, choć jednocześnie może doprowadzić do wzrostu natężenia ruchu pojazdów. Metodą ochrony przed hałasem jest budowa ekranów akustycznych i indywidualna ochrona w postaci zwiększenia izolacyjności akustycznej przegród budowlanych.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie zagrożenia hałasem w latach 2019 – 2020 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2019	2020		
1. Sporządzanie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem źródeł hałasu oraz wprowadzanie zapisów dotyczących standardów akustycznych dla poszczególnych terenów	zadanie ciągłe	-	-		Środki własne
2. Przebudowa drogi gminnej Pomigacze – Lubejki wraz z drogą gminną w Pomigaczach (ul. Howieny)	2018-2019	3 000 000		-	Budżet JST + PRGiPID
3. Przebudowa drogi gminnej nr Nr 106662B (Zalesiany – ul. Działkowców w Niewodnicy Kościelnej)	2018-2019		800 000	67 404,00	Budżet JST
4. Przebudowa drogi gminnej w Czaczkach Wielkich	2019-2020	700 000		1 729 989,61	Budżet JST + FDS
5. Przebudowa drogi gminnej w Baciutach	2020		700 000	-	Budżet JST + PROW
6. Przebudowa drogi powiatowej w miejscowości Zalesiany	2017-2020	1 600 000		-	Budżet JST + Powiat białostocki
7. Przebudowa drogi powiatowej Niewodnica Kościelna – Czaplino (granica z gm. Choroszcz)	2018-2020		1 200 000	-	Budżet JST + Powiat Białostocki, PRGiPID
8. Budowa parkingów i podjazdu dla osób niepełnosprawnych na terenie działki Urzędu Gminy	2019-2020	200 000			Budżet JST

W latach 2019-2020 nie uchwalono planów zagospodarowania przestrzennego, jednakże Gmina Turośń Kościelna przystąpiła do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar Niewodnicy Kościelnej „Północny Wschód” w rejonie ulic Dąbrowskiego i Trakt Napoleoński oraz zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Turośń Kościelna, gmina Turośń Kościelna (rejon ulicy Wysokie).

Przebudowę drogi gminnej Pomigacze – Lubejki a także drogi powiatowej Niewodnica Kościelna – Czaplino zrealizowane zostało już w 2018 r. Również w roku 2018, zgodnie z założeniami *Programu*,

przebudowano część drogi gminnej nr 106662 B w Zalesianach na odcinku 250 m (od skrzyżowania ze starym przebiegiem drogi Wojewódzkiej w kierunku ul. Działkowców) oraz wspólnie z Powiatowym Zarządem Dróg w Białymstoku przebudowano drogę powiatową we wsi Zalesiany na odcinku ok. 700 m. Dalsza przebudowa w/w drogi gminnej i powiatowej realizowana będzie w kolejnych latach.

Droga gminna w Czaczkach Wielkich została zrealizowana w całości w 2019 r. Przedmiotowa inwestycja dotyczyła przebudowy drogi na odcinku o długości ponad 0,7 km i była możliwa dzięki dofinansowaniu z budżetu państwa w ramach Funduszu Dróg Samorządowych, który to fundusz zastąpił realizowany przed laty Program Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej.

W roku 2020 przy wsparciu finansowym z Funduszu Dróg Samorządowych przebudowano również ul. Strażacką w Turośni Kościelnej na długości 466 m (nawierzchnia z betonu asfaltowego) oraz ul. Piaskową w Niewodnicy Koryckiej na długości 706 m (nawierzchnia z kostki betonowej). Łączna kwota obu inwestycji wyniosła 1 670 808,95 zł.

Ponadto w 2020 r. Powiat Białostocki rozpoczął przebudowę z rozbudową drogi powiatowej nr 1543B (ul. Topole) w Niewodnicy Kościelnej na odcinku od ul. Dąbrowskiego do ul. Trakt Napoleoński ze zjazdami z budową i przebudową infrastruktury technicznej. W wyniku zrealizowanej inwestycji, która ostatecznie zostanie ukończona w 2021 r., jezdnia już ma nawierzchnię z betonu asfaltowego, zaś chodniki będą wykonane z kostki betonowej. Ww. zadanie zostało wykonane przy wkładzie zarówno Powiatu, jak i Gminy, zgodnie z przyjętą zasadą o współfinansowaniu inwestycji w zakresie dróg powiatowych (50/50%) oraz dodatkowo z budżetu państwa. Rozpoczęła się również inwestycja związana z przebudową drogi powiatowej w Bojarach. Zaplanowano do przebudowy odcinek 1,6 km, będący połączeniem miejscowości z przystankiem kolejowym na trasie Białystok-Łapy-Warszawa. Wykonawcą prac będzie firma Strabag, która wyceniła roboty na 1.442.983,20 zł.

W roku 2020 rozpoczęły się również trzy kolejne inwestycje drogowe, a mianowicie podpisano umowy na przebudowę kolejnych dróg gminnych tj. drogi gminnej we wsi Borowskie Żaki, ul. Polnej w Niewodnicy Kościelnej oraz drogi we wsi Trypucie, przy której mieści się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Prac przy przebudowie dróg rozpoczęły się w II połowie 2020 r. potrważą do II połowy 2021 r.

W 2019 r. Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Białymstoku zakończył inwestycję związane z przebudową drogi wojewódzkiej nr 682 na odcinku od Markowszczyzny do miasta Łapy.

Realizacja powyższych zadań zapisanych w *Programie*, jak i zadania realizowane poza nim przyczyniły się znacznie do zmniejszenia zagrożenia hałasem.

3.3. Pola elektromagnetyczne

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie pól elektromagnetycznych:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem ochrony przed polami elektromagnetycznymi
		Monitoring natężeń pól elektromagnetycznych

Promieniowanie elektromagnetyczne jest bardzo rozległe i obejmuje różne długości fal, począwszy od fal radiowych przez fale promieni podczerwonych, zakres widzialny i fale promieni nadfioletowych, aż do bardzo krótkich fal promieni rentgenowskich i promieni gamma. Z całego spektrum promieniowania elektromagnetycznego w sposób istotny oddziałują na organizmy tylko te fale, które są pochłaniane przez atomy, cząsteczki i struktury komórkowe.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie pól elektromagnetycznych w latach 2019-2020 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania	Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
1. Opracowanie i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem ochrony przed polami elektromagnetycznymi	zadanie ciągłe	-	-	WIOŚ

Do najistotniejszych źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy należą: linie elektroenergetyczne, stacje bazowe telefonii komórkowej oraz stacja elektroenergetyczna 400/110 kV Narew we wsi Turośń Kościelna. Podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie monitoringu promieniowania elektromagnetycznego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2007 roku Nr 221, poz. 1645) w województwie podlaskim jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Białymstoku. WIOŚ jest zobowiązany do prowadzenia, aktualizowanego corocznie, rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Oceny poziomów pól elektromagnetycznych dokonuje się na podstawie prowadzonego przez WIOŚ monitoringu środowiska.

W latach 2019-2020 nie uchwalono planów zagospodarowania przestrzennego, jednakże Gmina Turośń Kościelna przystąpiła do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar Niewodnicy Kościelnej „Północny Wschód” w rejonie ulic Dąbrowskiego i Trakt Napoleoński oraz zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Turośń Kościelna, gmina Turośń Kościelna (rejon ulicy Wysokie).

Ograniczeniem oddziaływania pól elektromagnetycznych może być także rozwój energetyki odnawialnej i produkcja energii elektrycznej z OZE (szerzej opisane w pkt. 3.1. *Raportu*).

Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem ochrony przed polami elektromagnetycznymi miało na celu stałe ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych.

3.4. Gospodarowanie wodami

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie gospodarowania wodami:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Gospodarowanie wodami	Ograniczanie ryzyka powodziowego i przeciwdziałanie suszy i deficytowi wody, jako adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych	Ochrona zasobów wodnych (w tym ochrona naturalnej hydromorfologii cieków)
		Budowa i odtwarzanie systemów i urządzeń melioracji wodnych (w tym niezbędnych do realizacji zrównoważonego rolnictwa) oraz pozostałej infrastruktury służącej do retencjonowania, regulacji i ochrony zasobów wód
		Odtwarzanie ciągłości ekologicznej i renaturalizacja rzek
		Ograniczenie presji rolnictwa na wody
		Planowanie przestrzenne jako instrument w zakresie gospodarowania wodami
		Monitoring wód
		Edukacja ekologiczna w zakresie gospodarowania wodami

Wody na terenie gminy Turośń Kościelna położone są na obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Wisły Środkowej. Łączna powierzchnia wód na terenie gminy stanowi ok. 100 ha. Sieć hydrograficzna obszaru tworzą rzeki: Narew, Turośnianka, Czaplinianka-Niewodnica i Kowalówka.

Gospodarowanie wodami powinno odbywać się w sposób zapewniający utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wód pod względem jakościowym i ilościowym. W tym celu konieczne jest podejmowanie działań, zmierzających do ograniczenia lub wyeliminowania skutków oddziaływania presji z działalności człowieka. Wielkość zasobów wód kształtowana jest poprzez uwarunkowania geograficzne, a w tym procesy klimatyczne i hydrologiczne, decydujące o elementach składowych bilansu wodnego. Ilość wód powierzchniowych i podziemnych warunkowana jest wielkością opadów atmosferycznych, parowaniem terenowym oraz wielkością odpływu (powierzchniowego, podpowierzchniowego i podziemnego). Bilans wodny zależy także od pokrycia terenu, w tym lesistości i powierzchni terenów zabudowanych, rzeźby terenu, budowy geologicznej i gleb.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie gospodarowania wodami w latach 2019-2020 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2019	2020		

1.Szeroko zakrojone działania edukacyjne promujące potrzebę ochrony wód	zadanie ciągle	-	-	-	Środki własne
2.Konserwacja Zbiornika małej retencji w Turośni Kościelnej	2017-2024	60 000	6 797,02		Budżet JST

Źródłem zanieczyszczeń obszarowych i rozproszonych są ścieki pochodzące od ludności niekorzystającej z systemu kanalizacji zbiorczej. Dotyczy to głównie rozproszonej zabudowy wiejskiej. Nieczystości ciekłe należy dowozić do stacji zlewnej specjalistycznymi wozami asenizacyjnymi. Zezwolenie w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych z terenu Gminy Turośń Kościelna posiada aktualnie 12 firm asenizacyjnych. W roku 2019, na potrzeby statystyczne, utworzono w tut. urzędzie ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Co roku konserwowany jest zbiornik małej retencji w Turośni Kościelnej, wybudowany w 2014 roku, który przyczynia się do poprawy retencyjności wód powierzchniowych.

Realizacja zadań zapisanych w *Programie* – działania edukacyjne i konserwacja zbiornika małej retencji – miały na celu ograniczanie ryzyka powodziowego, przeciwdziałanie suszy i deficytowi wody.

3.5.Gospodarka wodno-ściekowa

W Programie Ochrony Środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie gospodarki wodno – ściekowej:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Gospodarka wodno-ściekowa	Racjonalizacja gospodarowania zasobami wodnymi i zapewnienie dobrej jakości wody pitnej	Rozbudowa i modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania
		Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej z uwzględnieniem konieczności ograniczania strat wody
		Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego ograniczeń związanych z zaopatrzeniem w wodę
	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Realizacja projektów sanitacji w zabudowie rozproszonej
		Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej (sanitarnej i deszczowej)
		Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja działań w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
	Monitoring wód oraz kontrola jakości wody wodociągowej przeznaczonej do spożycia	
	Edukacja społeczeństwa w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	

Gospodarka wodno-ściekowa to jedno z ważniejszych zadań Gminy. Sukcesywnie, od lat Gmina Turośń Kościelna rozbudowuje sieć wodociągową i kanalizacyjną na swoim terenie.

W ramach gospodarki wodno-ściekowej rozpatrywana jest wielkość poboru wód na potrzeby komunalno-bytowe oraz na potrzeby poszczególnych sektorów gospodarki, stan sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz sprawność systemu oczyszczania ścieków. Zrzuty ścieków bytowych pochodzące z gospodarki komunalnej (oczyszczalni ścieków) są jednym z głównych źródeł zanieczyszczeń wód na terenie gminy Turośń Kościelna. Istotnym źródłem zanieczyszczeń są również ścieki pochodzące z terenów nieskanalizowanych.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w latach 2019-2020 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2019	2020		
1.Wystąpienie o ustalenie strefy ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych	zadanie ciągle	-	-	-	Środki własne
2.Rozbudowa sieci wodociągowych	2017-2024	1 900 000		945 075,50	Budżet JST
3.Rozbudowa sieci kanalizacyjnych	2017-2024	2 100 000			Budżet JST

4. Budowa kanalizacji sanitarnej w Niewodnicy Koryckiej i Kościelnej	2018-2020	10 000 000	-	Budżet JST + RPO WP
--	-----------	------------	---	---------------------

W latach 2019 – 2020 rozbudowano sieć wodociągową o 5,462 km oraz sieć kanalizacyjną o 0,717 km. Prace były prowadzone w Baciutach, Markowszczyźnie, Turośni Dolnej, Zalesianach, Tołczach, Iwanówce, Chodorach oraz Niewodnicy Kościelnej.

W roku 2019 opracowano Program Funkcjonalno-Użytkowy na projekt „Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Turośń Kościelna”. Również w maju 2019 r. kolejny raz złożono wniosek o dofinansowanie budowy kanalizacji sanitarnej w Niewodnicy Koryckiej i Niewodnicy Kościelnej do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego. Wniosek ten nie uzyskał wspomnianego wyżej dofinansowania, w związku z powyższym podjęto decyzję o budowie kanalizacji sanitarnej w etapach. Dlatego też, w roku 2020 podjęto działania związane z opracowaniem dokumentacji na rozbudowę kanalizacji sanitarnej w części wsi Niewodnica Kościelna w obrębie ulic Topole, Działkowców, Klonowa, Lawendowa, Bukowina, Świerkowa, Cyprysowa, Jaśminowa, Miętowa, Liliowa. W czerwcu 2020 r. Gmina Turośń Kościelna otrzymała pierwsze wsparcie – bon w wysokości 794.094 zł z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, który zostanie przeznaczony na wykonanie sieci kanalizacji sanitarnej na w/w terenie Niewodnicy Kościelnej ze zrzutem ścieków do oczyszczalni w Turośni Kościelnej.

W 2020 r. w drugim naborze wniosków do w/w Funduszu, Gmina Turośń Kościelna złożyła dwa wnioski na realizację zadania pn. „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie części wsi Tołcze i Trypucie” oraz „Budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w miejscowości Barszczówka”. Ze względu na fakt, iż pierwsza z ww. inwestycji zaspokoi potrzeby większej ilości odbiorców, to ona została wyżej oceniona i wybrana do dofinansowania. Gmina otrzymała wsparcie w wysokości 800 tys. zł.

Z końcem 2020 r. przestała również funkcjonować aglomeracja Turośń Kościelna, która obejmowała Niewodnicę Kościelną, Niewodnicę Korycką, część wsi Markowszczyzna oraz wieś Klepacze położoną na terenie Gminy Choroszcz. Powyższe podyktowane było faktem, że aglomeracja nie osiąga wskaźnika 2000 RLM. Po przeprowadzeniu przeglądu Aglomeracji Turośń Kościelna zauważono, że budowa sieci kanalizacji sanitarnej nie przyniesie efektów ze względu na rozproszoną zabudowę części wsi Niewodnica Kościelna a tym samym brak możliwości osiągnięcia odpowiedniego wskaźnika zagęszczenia ludności na km sieci.

Realizacja powyższych zadań przyczyniły się do racjonalizacji gospodarowania wodami i korzystnie wpłynęły na prawidłową gospodarkę wodno-ściekową.

3.6. Zasoby geologiczne

W Programie Ochrony Środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie zasobów geologicznych:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Zasoby geologiczne	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko i ludność lokalną podczas prowadzenia prac geologicznych oraz eksploatacji i magazynowania kopalin, w tym monitorowanie wydobycia
		Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zrównoważonego gospodarowania kopalinami
		Edukacja społeczeństwa w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi

Na terenie gminy występuje 7 udokumentowanych złóż surowców mineralnych, z czego w chwili obecnej pracują dwie żwirownie w Chodorach. Zagrożeniem dla zasobów naturalnych istniejących i potencjalnych złóż może być nielegalne ich pozyskiwanie.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie zasobów geologicznych w latach 2019-2020 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania	Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
1. Ochrona zasobów geologicznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin	Zadanie ciągłe	-	-	Budżet JST

Działania urzędu gminy ukierunkowane były na kontrolę prowadzonych prac i niedopuszczanie do degradacji środowiska w tym np. w postaci niekontrolowanego składowania odpadów m.in. likwidacji dzikich wysypisk. Działania ukierunkowane na ochronę zasobów geologicznych dotyczyły także opiniowania koncesji na wydobycie czy opiniowania projektów robót geologicznych.

Ochrona zasobów geologicznych poprzez stosowne zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego miała na celu zapewnienie racjonalnego i efektywne gospodarowania zasobami kopalin na terenie gminy. W latach 2019-2020 nie uchwalono planów zagospodarowania przestrzennego, jednakże Gmina Turośń Kościelna przystąpiła do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar Niewodnicy Kościelnej „Północny Wschód” w rejonie ulic Dąbrowskiego i Trakt Napoleoński oraz zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Turośń Kościelna, gmina Turośń Kościelna (rejon ulicy Wysokie).

3.7. Gleby

W Programie Ochrony Środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie gleb:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Gleby	Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Rekultywacja terenów zdegradowanych lub zdewastowanych w celu przywrócenia im wartości użytkowych lub przyrodniczych
		Przeciwdziałanie degradacji gleb i powierzchni ziemi
		Monitoring gleb i powierzchni ziemi
		Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony gleb i powierzchni ziemi

Przekształcenia mechaniczne gleb powodowane są przede wszystkim przez zabudowę terenu, utwardzanie i ubicie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym) oraz w wyniku formowania wykopów i wyrównań. Związane jest to przede wszystkim ze sposobem użytkowania terenu w gminie. Do zanieczyszczenia gleb przyczynia się opad zanieczyszczeń emitowanych do powietrza.

Z uwagi na silną presję urbanizacji, przemysłu i transportu ochrona gleb sprowadza się w dużej mierze do odpowiednich zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Należy każdorazowo dokładnie analizować presje związane z budową nowych obiektów mieszkaniowych i przemysłowych na gleby szczególnie te objęte ochroną. W przypadku rozwoju infrastruktury drogowej (budowy i rozbudowy dróg) należy pamiętać o rozwoju infrastruktury jej towarzyszącej tj. przede wszystkim kanalizacji deszczowej, aby ograniczyć wpływ zanieczyszczeń ropopochodnych bezpośrednio do gleb. Przy zimowym utrzymaniu dróg rozwiązaniem chroniącym gleby może być wykorzystanie piasku zamiast soli drogowej.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie ochrony gleb w latach 2019-2020 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Realizacja w latach	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2019	2020		
1. Wprowadzenie obowiązku umieszczania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów, na których zostały przekroczone standardy jakości gleb	zadanie ciągłe	-	-		Środki własne
2. Wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia scalania, wymiany lub podziału gruntu	zadanie ciągłe	-	-		Środki własne

W latach 2019-2020 nie uchwalono planów zagospodarowania przestrzennego, jednakże Gmina Turośń Kościelna przystąpiła do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar Niewodnicy Kościelnej „Północny Wschód” w rejonie ulic Dąbrowskiego i Trakt Napoleoński oraz zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Turośń Kościelna, gmina Turośń Kościelna (rejon ulicy Wysokie).

Nie prowadzono natomiast postępowań o wydanie decyzji środowiskowych związanych ze scalaniem, wymianą bądź podziałem gruntu.

Realizacja powyższych zadań zapisanych w *Programie*, jak i zadania realizowane poza nim przyczyniły się do zapewnienia właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi.

3.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów

W Programie Ochrony Środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawania odpadów:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalne gospodarowanie odpadami	Zapewnienie funkcjonowania systemu selektywnego zbierania/odbioru odpadów komunalnych
		Zapewnienie sprawnego funkcjonowania procesów przygotowania do ponownego użycia, recyklingu i innych procesów odzysku (w tym ograniczenie masy odpadów składowanych)
		Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury służącej składowaniu odpadów
		Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest
		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i gospodarki odpadami

Według informacji zawartych w *Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022* gmina Turośń Kościelna przynależy do regionu zachodniego. W Rejonie znajdują się wydzielone obszary: Obszar Czartoria i Obszar Czerwony Bór (do którego przynależy gmina). Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są: gospodarstwa domowe, obiekty handlowo-usługowe, szkoły, przedszkola, biura, instytucje, obiekty turystyczne. Odpady powstają ponadto z usług komunalnych jak: czyszczenie ulic, utrzymanie terenów zielonych, parków i cmentarzy.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawania odpadów w latach 2019-2020 przedstawia poniższa tabela:

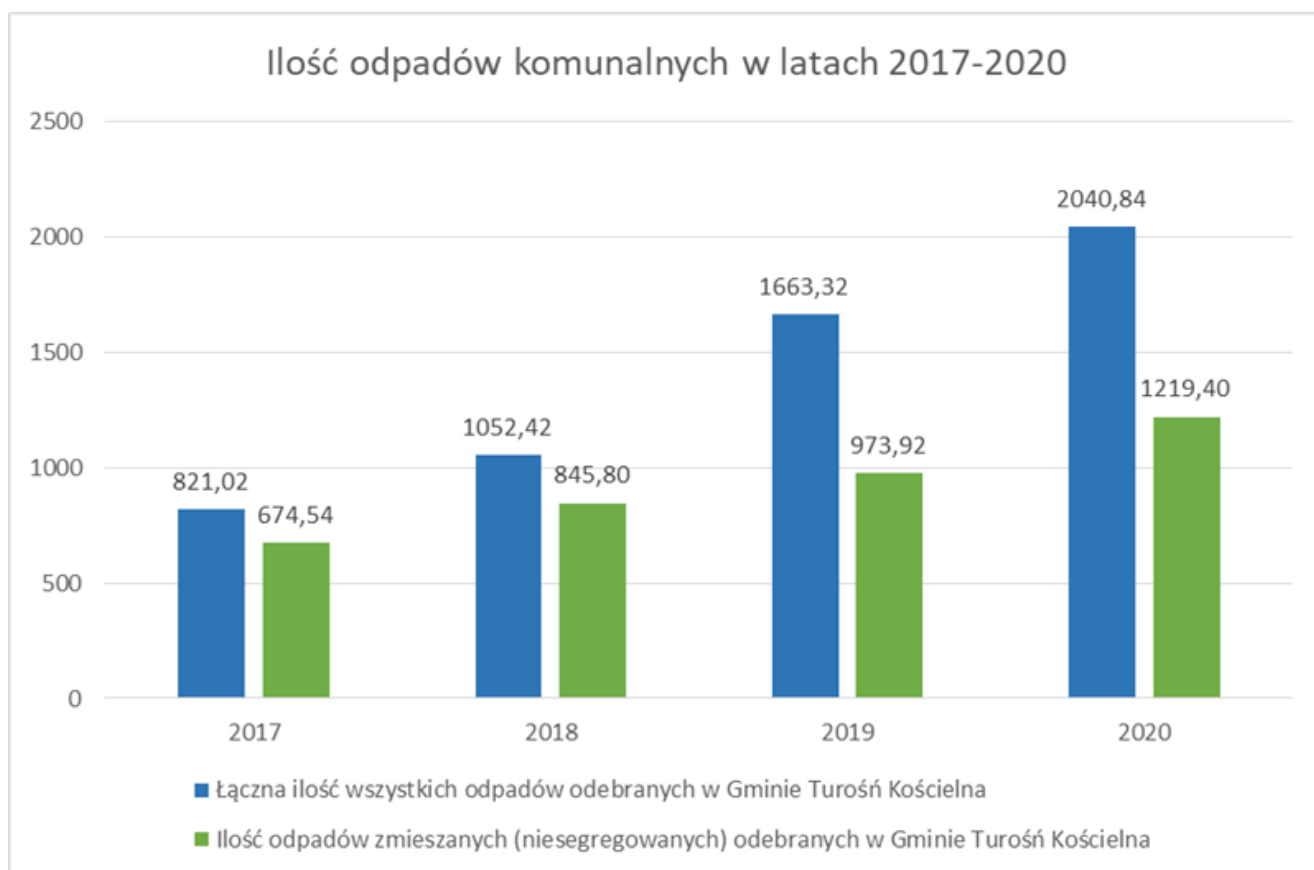
Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2019	2020		
1. Realizacja zapisów ustawy o odpadach i ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminie w tym wydawanie pozwoleń / zezwoleń, prowadzenie odpowiednich rejestrów	Zadanie ciągle	-	-	-	Środki własne
2. Usuwanie i utylizacja wyrobów zawierających azbest	Zadanie ciągle	200 000		26 125,20	Budżet JST + WFOŚiGWwB
3. Zakup worków do selektywnej zbiórki odpadów sukcesywnie przy umowie przetargowej na odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców	Zadanie ciągle	-	-	-	w ramach umowy przetargowej
4. Ulotki, gazetki biuletyny dla mieszkańców dotyczące gospodarki odpadami	Zadanie ciągle	10 000		-	Budżet JST
5. Bieżące utrzymanie czystości na terenach gminnych i poboczach dróg	Zadanie ciągle	50 000		-	Budżet JST

Od 2012 roku, co kwartał ukazuje się Biuletyn Nowiny Naszej Gminy, w którym przynajmniej raz w roku przypomina się mieszkańcom o zasadach związanych z prawidłową gospodarką odpadami komunalnymi. Na przełomie grudnia i stycznia każdego roku rozdysponowywany jest wśród mieszkańców Gminy, harmonogram odbioru odpadów, w którym również przypomina się o zasadach prawidłowo prowadzonej segregacji. Sukcesywnie prowadzone są również działania związane z likwidacją dzikich wysypisk oraz utrzymaniem czystości w pasach drogowych oraz na terenach będących własnością Gminy. Corocznie w okresie wiosennym sprzątane są pasy drogowe dróg gminnych i powiatowych na terenie Gminy ze śmieci często wyrzucanych z przejeżdżających samochodów. Pracownicy tut. urzędu utrzymują również czystości porządek na przystankach autobusowych oraz terenach będących własnością gminy.

W latach 2019 - 2020 podobnie jak w latach poprzednich, w miesiącach czerwiec, lipiec, sierpień odbiór zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów biodegradowalnych odbywał się dwa razy w miesiącu. Odpady gromadzone selektywnie (papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne) odbierane były od właścicieli nieruchomości raz w miesiącu. Od stycznia 2019 r. Gmina była zobowiązana uwzględnić w odbiorze odpadów dodatkową frakcję odpadów BIO, wprowadzoną zapisami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów. Ponadto od lutego 2019 r. nastąpiła zmiana wysokości stawek opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, która spowodowana była przede wszystkim wzrostem ceny, jaką Gmina Turośń Kościelna płaciła wylonionemu w przetargu Wykonawcy.

Ilość odpadów komunalnych zebranych w latach 2017 - 2020:

	2017	2018	2019	2020
Łączna ilość wszystkich odpadów odebranych w Gminie Turośń Kościelna (Mg)	821,02	1052,42	1663,32	2040,84
Ilość odpadów zmieszanych (niesegregowanych) odebranych w Gminie Turośń Kościelna (Mg)	674,54	845,80	973,92	1219,40

Pomimo, iż wzrasta ogólna ilość odpadów jak i ilość odpadów zmieszanych (niesegregowanych), to wzrasta przy tym również ilość odpadów komunalnych zbieranych selektywnie co pozwala sądzić iż rośnie świadomość mieszkańców w zakresie wykorzystania surowców wtórnych. Wprowadzona od 2019 roku zbiórka odpadów biodegradowalnych wykazała, jak dużą ilość odpadów stanowią odpady biodegradowalne. W roku 2019 ilość ta była na granicy błędu tj. ok 0,2 % natomiast w 2020 r. stanowiła już 6 % ilości odpadów zbieranych selektywnie. Należy przy tym zauważyć, że od kilkunastu już lat sukcesywnie rośnie liczba mieszkańców Gminy, co również przekłada się na ilość wytworzonych odpadów komunalnych.

Na terenie Gminy działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Trypuciach, do którego mieszkańcy mogą również wywozić odpady komunalne, tj. odpowiednio w 2019 r. – 243,600 Mg oraz w 2020 r. – 287,720 Mg.

Poniżej zestawienie ilości odpadów zbieranych i odbieranych selektywnie:

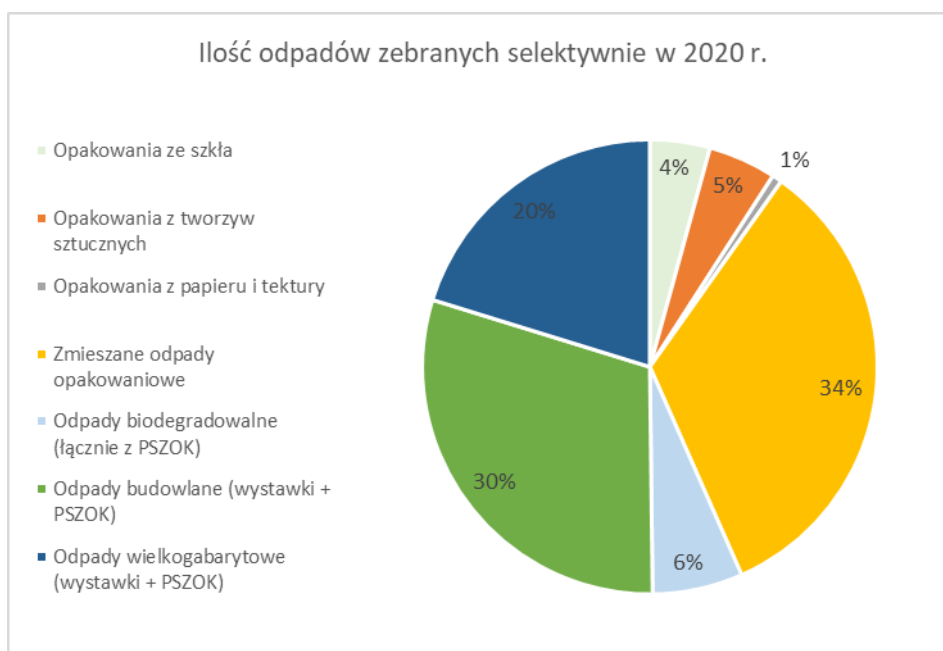
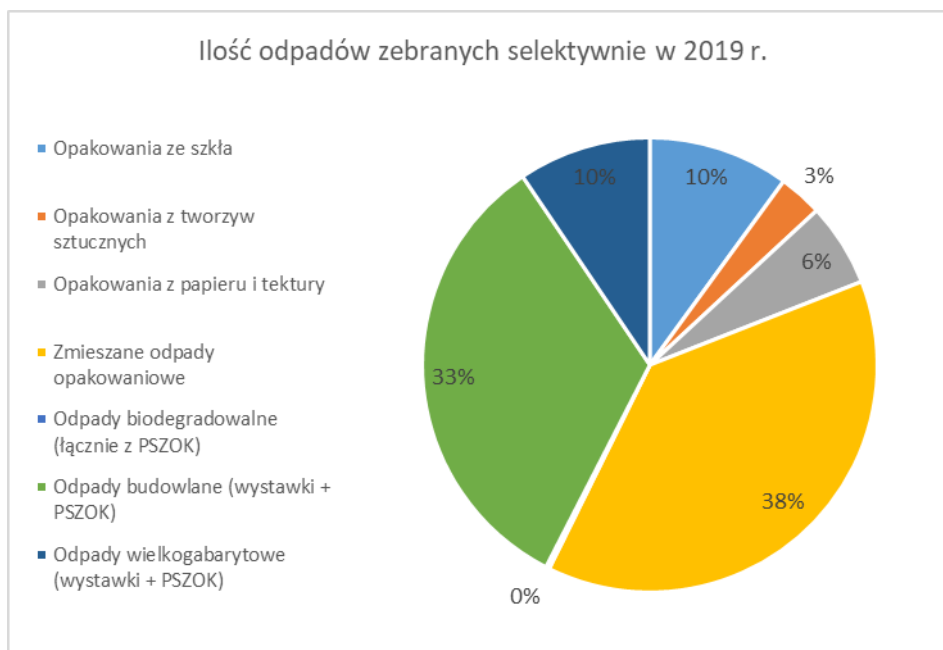
Rodzaj odpadów	2019 r. (Mg)	2020 r. (Mg)
Opakowania ze szkła	73,76	34,54
Opakowania z tworzyw sztucznych	22,79	39,14

Opakowania z papieru i tektury	43,60	5,66
Zmieszane odpady opakowaniowe (z tworzyw sztucznych)	231,87	271,80
Odpady biodegradowalne (łącznie z PSZOK)	1,88	51,94
Odpady budowlane (wystawki + PSZOK)	243,04	242,46
Odpady wielkogabarytowe (wystawki + PSZOK)	69,58	163,72
Łącznie	736,52	809,26

Poniżej, wykresy przedstawiające ilość odpadów zbieranych i odbieranych selektywnie w formie wykresu:

Procentowy udział poszczególnych frakcji odpadów zbieranych selektywnie:

W 2020 roku zutylizowano łącznie 60,00 ton azbestu za łączną kwotę 26 125,20 zł. Na przedsięwzięcie pn. „**Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Turośń Kościelna**” uzyskano dofinansowanie ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku w wysokości 11 321,00 zł. W przypadku Gminy Turośń Kościelna dotacja może stanowić do 70 % jego kosztów kwalifikowanych i zależna jest od wartości wskaźnika G określonego dla roku poprzedzającego rok złożenia wniosku.

W roku 2020 w ramach programu priorytetowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej pn. „Usuwanie folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej” zutylizowano łącznie 18,456 Mg odpadów za kwotę 8 102,55 zł. Na zbieranie, ważenie, transport oraz odzysk lub unieszkodliwienie odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka do owijania balotów oraz opakowań po nawozach i typu Big-Bag, Gmina Turośń Kościelna otrzymała 100 % dofinansowania.

Realizacja zadań z zakresu gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów przyczyniła się do dalszej racjonalizacji zadań z tego zakresu.

3.9. Zasoby przyrodnicze

W Programie Ochrony Środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie zasobów przyrodniczych:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Zasoby przyrodnicze	Zachowanie różnorodności biologicznej, poprzez przywracanie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków	Aktualizacja inwentaryzacji oraz stworzenie spójnego systemu informacji, opartego o technologie informatyczne, o zasobach gatunków i siedlisk przyrodniczych województwa wraz z wyceną wartości środowiska przyrodniczego
		Planowanie działań ochronnych na terenach przyrodniczo cennych
		Zwiększanie powierzchni obszarowych form ochrony przyrody i krajobrazu
		Ochrona siedlisk i gatunków
		Wielofunkcyjna, zrównoważona gospodarka leśna
		Racjonalna gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska
		Minimalizacja ryzyka wprowadzenia do środowiska gatunków obcych oraz usuwanie, kontrola i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się gatunków obcych
		Powiązanie systemów dolin rzecznych (jako naturalnych korytarzy ekologicznych) z zarządzaniem ryzykiem powodziowym, systemem obszarów chronionych i programem zwiększania możliwości retencyjnych, poprzez wykorzystanie naturalnych uwarunkowań terenu
		Monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej i krajobrazowej
		Zarządzanie środowiskiem
Adaptacja do zmian klimatu w zakresie zasobów przyrodniczych		Racjonalne powiększanie zasobów leśnych i dostosowanie składu gatunkowego drzewostanu do siedliska oraz zwiększanie różnorodności biocenoz leśnych, z uwzględnieniem gatunków odpornych na susze i podtopienia
		Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów
		Planowanie przestrzenne jako instrument w zakresie gospodarowania środowiskiem
Ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego		Wykonanie audytu krajobrazowego – identyfikacja krajobrazów występujących na terenie województwa, określenie ich cech charakterystycznych oraz ocena ich wartości
		Ochrona krajobrazu
Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i zainteresowania środowiskiem przyrodniczym		Podjęcie działań edukacyjnych służących ochronie i zachowaniu różnorodności biologicznej i dziedzictwa kulturowego oraz zagwarantowanie udziału społeczeństwa w ochronie środowiska i dostępu do informacji o środowisku

Na terenie gminy Turośń Kościelna zlokalizowano występowanie 1 580 ha obszarów objętych ochroną przyrody, w myśl przepisów krajowych. Obszary chronione stanowią około 11,3% powierzchni gminy i obejmują fragment Narwiańskiego Parku Narodowego i jego otuliny. Ponadto na terenie gminy Turośń Kościelna występują dwa pomniki przyrody – gład narzutowy oraz lipa drobnolistna, o obwodzie 390 cm. Cechą charakterystyczną jest występowanie trzech zrosniętych pni do wysokości 3 m. Pomnik jest okazały o równomiernie rozwiniętej koronie. Poza ochroną obszarową na terenie gminy występują liczne gatunki roślin objęte ochroną ścisłą lub częściową oraz chronione gatunki zwierząt.

Wśród obszarów objętych ochroną, w obrębie których położona jest gmina Turośń Kościelna opracowano „Plan ochrony dla obszarów Natura 2000: OSO Bagienna Dolina Narwi PLB 200001, PLH 200002 oraz Narwiańskiego Parku Narodowego”. Wspomniany dokument ma być podstawą do skutecznej ochrony obszarów Natura 2000 i Narwiańskiego Parku Narodowego przez opracowanie dla nich wysokiej jakości planów zadań ochronnych, zapewniających zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony oraz stworzenie warunków społecznych, umożliwiających i ułatwiających wdrożenie w życie planów zadań ochronnych.

Wśród dokumentów regulujących gospodarowanie zasobami przyrodniczymi wymienić należy również plany urządzenia lasu. Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2018 r.

poz. 2129, ze zm.) trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu. W roku 2020 na zlecenie Starosty Powiatu Białostockiego zostały opracowane plany urządzania lasów wsi Baciuty, Borowskie Cibory, Borowskie Gziki, Borowskie Olki, Borowskie Wypychy, Borowskie Żaki, Barszczówka, Chodory, Czaczki Wielkie, Dobrowoda, Dołki, Iwanówka, Juraszki, Lubejki, Turośń Dolna i Turośń Kościelna.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie zasobów przyrodniczych w latach 2019-2020 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2019	2020		
1. Aktualizacja/ opracowanie programu ochrony środowiska	zadanie ciągle	-	-	-	Środki własne
2. Opracowanie raportów z programu ochrony środowiska	zadanie ciągle	-	-	-	Środki własne
3. Realizacja zapisów ustawy o ochronie przyrody w tym wydawanie pozwoleń / zezwoleń, prowadzenie odpowiednich rejestrów	zadanie ciągle	-	-	-	Środki własne
4. Lokalizacja krajobrazów priorytetowych	zadanie ciągle	-	-	-	Środki własne
5. Organizacja konkursów i olimpiad, prowadzenie akcji, kampanii informacyjnych, konkursy, wystawy, warsztaty, publikacje o charakterze edukacyjnym, ulotki, broszury	zadanie ciągle	-	-	-	Środki własne
6. Zagospodarowanie działki przy OSP w Borowskich Ciborach (m.in. place zabaw, siłownie zewnętrzne)	2018-2019	300 000	-	-	Budżet JST + SGGN
7. Zagospodarowanie działek przy świetlicy w Baciutach (m.in. place zabaw, siłownie zewnętrzne)	2018-2019	600 000	-	-	Budżet JST + SGGN
8. Zagospodarowanie działek przy świetlicy w Pomigaczach (m.in. place zabaw, siłownie zewnętrzne)	2018-2019	100 000	-	-	Budżet JST + SGGN
9. Budowa wieży widokowej wraz z miejscami postojowymi w Topilcu	2018-2019	500 000	-	-	Budżet JST + SGGN
10. Zagospodarowanie działki gminnej w Niewodnicy Kościelnej (m.in. place zabaw, siłownie zewnętrzne)	2018-2019	750 000	-	97 313,44	Budżet JST + PROW/ LSR
11. Zagospodarowanie działki gminnej w Nieckach (m.in. place zabaw, siłownie zewnętrzne)	2018-2019	70 000	-	-	Budżet JST + LSR
12. Zagospodarowanie placu przy Szkole Podstawowej w Turośni Dolnej (m.in. place zabaw, siłownie zewnętrzne)	2018-2019	200 000	-	-	Budżet JST + SGGN
13. Ulotki, gazetki biuletyny dla mieszkańców dotyczące edukacji ekologicznej	zadanie ciągle	10 000		-	Budżet JST

Pierwszych pięć z przedstawionych zadań to zadania własne Gminy, które realizowane są na bieżąco. Zgodnie z wytycznymi ustawy, ostatni *Raport* z Programu Ochrony Środowiska przygotowany był w wrześniu 2019 r. i obejmował lata 2017-2018. Ponadto z powyższych zadań nie udało się wykonać zagospodarowania działki przy OSP w Borowskich Ciborach i placu przy Szkole Podstawowej w Turośni Dolnej oraz nie udało się wybudować wieży widokowej w Topilcu.

Ponadto z lat 2019 – 2020 Gmina Turośń Kościelna wybudowała lub doposażyła place zabaw znajdujące się w poszczególnych miejscowościach na terenie Gminy Turośń Kościelna tj. we wsiach Baciuty, Barszczówka, Iwanówka, Juraszki, Niewodnica Korycka, Niewodnica Kościelna, Niecki, Pomigacze, Tołcze, Zawady i Zalesiany. Place zabaw doposażono w ramach funduszu sołeckiego na łączną kwotę ok. 270 tysięcy. Również z funduszu sołeckiego, w dwóch ostatnich latach udało się zagospodarować działki gminne (poprzez budowę altany, wiaty rekreacyjnej lub ogólne zagospodarowanie terenu) we wsiach: Barszczówka, Bojary, Lubejki, Iwanówka, Niecki, Piecki, Topilec Kolonia, Turośń Kościelna, Niewodnica Kościelna oraz Czaczki Wielkie. Łączna kwota przeznaczona na powyższe zadania w roku 2019 i 2020 wyniosła ogółem ok. 169 tysięcy złotych.

W październiku 2019 roku Przedsiębiorstwo Zaopatrzenia Szkół „CEZAS: Sp. z o.o. z Białegostoku wykonało dwie Otwarte Strefy Aktywności (O.S.A): w Turośni Dolnej i Baciutach. Składają się one z siłowni plenerowej (6 urządzeń do ćwiczeń na świeżym powietrzu) oraz strefy relaksu (4 ławki, plenerowe

urządzenia do gier). Wartość inwestycji wyniosła ponad 99 tys. zł, a była ona dofinansowana w 50 % z Ministerstwa Sportu i Turystyki w ramach rządowego programu rozwoju małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej o charakterze wielopokoleniowym – Otwarte Strefy Aktywności (OSA).

Realizacja powyższych zadań zapisanych w *Programie* i inne działania realizowane poza nim przyczyniły się do wzrostu proekologicznej świadomości społecznej oraz – poprzez tworzenie stosownej infrastruktury – korzystnego wpływu na zachowanie zasobów przyrodniczych w gminie.

3.10. Zagrożenie poważnymi awariami

W *Programie* ochrony środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie zagrożenia poważnymi awariami:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Zagrożenia poważnymi awariami	Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym	Wspieranie działania jednostek reagowania kryzysowego
	Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego	Zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez kompleksowe działania prewencyjne
	Monitoring obszarów zagrożonych występowaniem poważnych awarii	Ograniczenie występowania poważnych awarii

Poważne awarie mogą powstawać, zarówno na terenach obiektów usługowo - produkcyjnych, jak również poza ich obszarem, w wyniku wypadków drogowych z udziałem cystern i autocystern przewożących materiały niebezpieczne, a także na skutek rozszczelnienia rurociągów transportujących gaz ziemny. Ich eksploatacja stwarza zagrożenie dla środowiska (możliwość awarii zbiorników, pożar, itp.). Główne zagrożenie wynika z transportu paliw w celu zaopatrzenia tych obiektów. Do źródeł zagrożenia na terenie gminy należy zaliczyć gazociągi tranzytowe oraz gazowe sieci i instalacje. Na terenie gminy długość sieci gazowej to ok. 74 km.

Poważne źródło zagrożenia na terenie gminy stwarzają wypadki drogowe środków transportu przewożące materiały niebezpieczne. Szczególnie groźne są awarie w rejonach przepraw mostowych, które grożą bezpośrednim zanieczyszczeniem rzek (Narew, Turośnianka, Czaplina, Kowalówka). Zanieczyszczeniem, grozi w zasadzie każde zdarzenie na terenie gminy powodujące spływ do rzek zarówno produktów ewentualnej awarii, jak też zanieczyszczeń (w tym ropopochodnych) powstających podczas normalnej eksploatacji ulic i parkingów na terenie gminy.

W ostatnich latach na terenie gminy Turośń Kościelna nie odnotowano zdarzeń o znamionach poważnych awarii.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie zagrożenia poważnymi awariami w latach 2019-2020 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2019	2020		
1. Dopuszanie jednostek OSP w niezbędny sprzęt	zadanie ciągłe	-	-	-	Środki własne
2. Dopuszanie jednostek w m.in.: ubrania specjalne, sprzęt p.poż., węże, prądownice, hełmy bojowe, buty specjalne, rękawice specjalne, latarki, pompy szlamowe, kamery termowizyjne, detektor wielogazowy, kombinezony, zestawy do ratownictwa technicznego i medycznego (PSP-R1) itp.	2019-2020	483 000		463 089	Budżet Gminy Turośń Kościelna / NFOŚiGW / WFOŚiGW/ Województwo Podlaskie / MSWiA / Powiat Białostocki / Komenda Główna PSP / Biebrzański Park Narodowy / Zarząd Wojewódzki ZOSP RP

W 2019 r. druhowie z Ochotniczej Straży Pożarnej w Chodorach wzbogacili się o nowy średni samochód ratowniczo-gaśniczy z napędem 4x4 marki Stolarczyk/Renault. Nowoczesny pojazd kosztował 849 930 zł i zastąpił starego i wyeksploatowanego Stara 244. Najistotniejsze elementy samochodu to: zbiornik wodny o pojemności 4,5 tys. l, zbiornik na środek pianotwórczy 450 l, autopompa o wydajności 2,5 tys. l/min, linia szybkiego natarcia o długości 60 m, wysuwany maszt oświetleniowy z funkcją automatycznego składania. Środki na zakup wozu pochodzą z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie (353 000 zł), Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

w Białymstoku (7 000 zł), Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej (100 000 zł), Powiatu Białostockiego (30 000 zł) i Województwa Podlaskiego (35 000 zł). Resztę środków zapewnił budżet Gminy Turośń Kościelna (324 930 zł).

Ponadto, w ostatnich dwóch latach na doposażenie siedmiu jednostek OSP funkcjonujących na terenie Gminy wydano łącznie 463 089 zł. Większość środków pochodziło z dotacji: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku, Zarządu Oddziału Wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Białymstoku, Województwa Podlaskiego, Starostwa Powiatowego, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej oraz Biebrzańskiego Parku Narodowego. Dodatkowo Gmina Turośń Kościelna dofinansowała Komendę Miejską Policji w Białymstoku w kwocie 5 000 zł w 2019 roku i 20 000 zł w 2020 roku.

Konsekwentne doposażanie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych stanowi istotny czynnik w przeciwdziałaniu zagrożeniu poważnymi awariami.

4. PODSUMOWANIE

Podstawowym założeniem tworzenia programów ochrony środowiska jest: ochrona i rozwój walorów środowiskowych, racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska oraz doprowadzenie do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń. Realizacja zadań zapisanych w Programie Ochrony Środowiska korzystnie wpłynęła na ochronę środowiska na terenie gminy. Wielokierunkowe działania przyczyniły się do poprawy jakości powietrza oraz zmniejszenia zagrożenia hałasem. Podejmowane działania miały korzystny wpływ na zachowanie zasobów przyrodniczych gminy, ochronę cennych obszarów środowiska przyrodniczego oraz przeciwdziałanie zagrożeniom.

Droga do racjonalnego gospodarowania środowiskiem i jego zasobami naturalnymi prowadzi przede wszystkim przez świadomość ekologiczną mieszkańców gminy. Dlatego należy kontynuować i podejmować nowe działania mające na celu kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Zmiany stanu środowiska widoczne są dopiero w dłuższej perspektywie czasowej, dlatego też niniejszy *Raport* z realizacji celów i zadań, określonych w *Programie* nie jest jednoznacznym odzwierciedleniem efektów jego realizacji. Realizacja zadań w latach 2019-2020 zawartych w poszczególnych obszarach tematycznych daje podstawy do osiągnięcia przyjętych celów i priorytetowych kierunków działań Programu Ochrony Środowiska, zgodnych z polityką ochrony środowiska, a tym samym gwarantuje zrównoważony rozwój gminy.

Przewodniczący Rady Gminy

Jarosław Czech